

seria ridícula la negació de l'evidència. Per tant demana el socors del seu amic i assessor germanista Frings, el qual comença reconeixent que des del punt de vista germànic és una idea seductora, suggestiva o especiosa («besticht»), però hi exposa alguns escrúpols pel preverbi, i pel significat: el significat «bàsic» del mot en germànic és més aviat 'tancar' que 'subjectar'.

Fins si és així, no és objecció forta, si pensem com sovint es passa d'una idea a l'altra (basta remetre a TANCAR i al report semàntic entre el cat. *fermar* i el fr. *fermer*, en gascó *claud* és 'tancar'). Si en francès *fermer* va passar de 'fer ferm' a 'cloure', ¿per què no hauria passat el mateix en alemany i en gòtic? Però els fets germànics concrets són: *lūkan* és 'subjectar, 15
fermar, lligar', indiscutiblement, en una llengua tan antiga i veïna del fràncic com és l'anglo-saxó, si bé hi ha el significat de 'tancar' en gòtic, i alt- i b-alemany; de tota manera l'altre significat no és estrany al gòtic,⁷ i en tot cas el mot pangermànic que significa 'el destí',²⁰ 'la sort', és derivat de la mateixa arrel i per tant documentada indirectament la idea de 'destinar', 'fixar' des dels orígens en totes les branques del germànic:⁸ en anglès mitjà *luck* és tant o més sovint 'infortuni' que 'sort', esc. ant. (tardà) *lukka*, b-al. mj. *lücke*, *gelücke*, a-al. mj. *gelücke*, neerl. mj. *lucke*, *ghelucke*, al. mod. *glück*.

Pel que fa al català reconeguem que si els francs deien LŪKAN o AT-LŪKAN (tant se val) i partint de la idea de 'fixar, fermar, clavar' arribaven a 'collocar' o a 'plantar, conrear plantes', és ben versemblant que el mot es perpetués tant en els comtats de Rosselló, Urgell i Barcelona etc., en la reconquesta dels quals col·laboraren llargament els francs (germanofònics fins a Lluís el Piadós), com en el Nord de França; i a casa nostra se'n tragués un postverbal *lluc* amb el sentit de 'plançó, resultat del plantar' (cf. fr. *plant* 'plançó').

DERIV. Per a *lluc*: *entrellucar*, *entrelluc*, veg. supra. També per a *llurcar* i *allucar*. *Esllucar* entorn de Montserrat 'fer la corretgeta a un arbre o tronç: fer-li una pelada tot al volt', *CostManc.* 1, 127; 'llevar els llucs' or. i occid. (*AlcM*); «un esllucat i ben fullat avet», J. Lluís Pallarès, *Pastors i Tempestes*, p. 5: o sigui un que li han escapçat tots els llucs, perquè es pugui espigar més. *Rellucar*; *relluc*. *Trallucar* < *entrellucar* 45
probablement.

CPR.: *Lluca-mira*.

APÈNDIXS A) Al fr. *lucarne* 'finestrella de les golfes, o dels pendents del llosat', que antigament també havia estat *lucanne*, correspon l'aranès i oc. mod. *lucana*, -ano (ja *lucana* a la 2.ª meitat S. xv, cap a Agén o Montauban, PSW), i que sobreix un poc cap a Pall-Ribag.,⁹ com a cat. *lucana*; *lucano*, -àno, -ana, a Tòlosa, Castras, Roergue, Alt i Baix Llemosí i Alps (Doujat, Visner, Couzinié, Vayssier, Laborde, Roux, Gram.⁵⁵ *Lim.*, Béronie, Arnaud-Morin); a la Vall d'Aura *lucano* id., i *lucanet* 'espitllera' (Marsan, 12; C. Schmitt, p. 7). També fprov. *lucanna* (> su-al. *lugana*, *lugi*, Hotzenköcherle, VRom. III, 169). La -r- del fr. mod. *lucarne*, que reapareix en la forma *lluquerna* de Cer- 60

danya (Krüger, *Hochpyr.* A, II, 77), pot ser deguda a la contaminació del romànic LŪCĒRNA 'fanal, llàntia, lluernà', que ha donat un cat. *lluerna* «espècie de finestra, tragaluz, claraboia» (DAg.), arag. *lucerna*, *lucernari* «tragaluz» (Borao), i hi ha un exemple del *lucerna* id. en un text en b. ll. de Cat. (Du C.).

S'admet que tot plegat ve del germ., d'un mot parent del b-al. *luke* 'claravoia, espirall' (al. *luke* 'escotilla'), a-al. ant. *lucka* 'buit, trau, llacuna', gòt. *us-luk* 'obertura' (Pok., IEW, 686.2): en tot cas el mot no té res a veure etimològicament amb el nostre *llucar* (com ja he indicat en la nota 1 del present article). Altra-ment aqueixa etimologia germànica presenta l'obscuritat del sufix (d'un -ANA originari esperaríem -aine en francès, no pas -ane ni -arne).

Però com que aquest és un problema etimològic franco-occità (que a penes toca el cat. per una tangent) no podem entrar a fons en l'aspecte francès de la qüestió i em limito a recomanar que s'estudii millor si no hi pot haver cap relació: a) d'una banda amb el cèltic LEUCARNA > alpí *Locarno*, irl. ant. *locharn* i còrn. ant. *lugarn* 'claror, lluminària' («leuchte») i ky. *lugorn* 'brillantor, resplendor' (sobre els quals hi ha nota de Pokorny en la ZRPb. LXVI, 433); b) d'altra banda amb el letó *luōgs* 'finestra' (Endzelin, *Lettisches Lesebuch*, 182a), a la vista del qual no sabem decidir-nos si el mot prussià antic per al mateix no s'ha de llegir *lauxto* (gloss. d'Elbing, 213), amb *u* dubtosa en el ms., més que *lanxto* com ho podrien suggerir els seus sinònims lit. *lāngas* (Baravikas, Völkel), i scr. *lāngab*.

B) *Llofrar* [Belv., com a sinònim «baix» de *llucar* 'mirar'] «mirar de hurtadillas, veure de passada» («ja t'ha llofrat» Badalona) DAg.; mot semi-murriesc comú amb l'arag.: *alufrar* «ver prontamente, desde lejos», «atisbar» (1720, Siesso en el Dicc. de Gili), com a «popular en Aragó», DAut.; «ver con prontitud, prever» (1835, DMPeralta): evidentment sense base la connexió amb LUCIFER que pretén el DAut., és evident en canvi que hi ha tant de comú amb *llucar*, que té tot l'aire de ser-ne una alteració per contaminació d'un altre mot, igual que el ross. *llurcar*, ja estudiat.

El matís d'avidesa que acompanya el sentit d'aquesta variant em fa creure que és degut a contaminació de GOLAFRE, o més aviat de LLEFRE 'golut'; d'aquest hem derivat en aqueix article *enllefrenar* > *enllefrenar*, *enllefardar* 'empastifar', 'menjar sutzament', doncs d'un *llefrenar* × *llucar* sortiria naturalment *llufrar* (amb *u* en aragonès, cf. encara *ensofrar-se* 'emborratxar-se'); a l'article *llefre*, cf. també *llefro* etc., pp. 273, 262, *ladrado* 269n., *alluffiai* 271n., *alefri* 267. DERIV.: *llu-freta*, mot injuriós o despectiu --- (DAg.), i *llufrejar* 'bullir'. Amb noves contaminacions: amb la d'ESCOR-COLLAR ribag., *esculufrar* a Açañui (1961) i Alins de Llitera (1965), 'ficar el nas, entremetre's' («ixas crias tot el *esculufran*»); amb la de XUMAR/ENSUMAR: *Benasc ixoluftrar* «husmejar» («ixa dona hu *ixolufre* tot», Ferraz, 69).

1 Frisó *lōkia*, b-al. ant. *lōkon*, neerl. mj. i flamenc mod. *loeken* (pron. *lāken*), a-al. ant. *luogēn*, oberdeutsch i su-al. *lu²gə*, tots ells 'mirar' i en part